

Treballs de vacances

written by Alfons Duran Pich | 28 d'agost de 2020

Quan anàvem a l'escola, en els anys de plom del franquisme, ens concedien unes llarguíssimes vacances estivals, que a alguns se'ns feien tremendament pesades. Després amb els anys vaig tenir ocasió de comparar-les amb les que feien els nois de la nostra edat a Gran Bretanya, Alemanya o als Estats Units en aquella època. I em vaig quedar atònit. Un cop més, l'excepció era la regla en aquella desgraciada societat.

A l'escola ens oferien la possibilitat de fer "treballs de vacances", que alguns –molt pocs– acceptàvem. No és que tinguessin després cap valor acadèmic, però almenys a mi personalment em resultaven útils com gimnàstica mental.

Mantinc aquest costum (treballs de vacances) i en els meus curts espais d'oci estiuenc reviso papers escrits en un altre temps per veure'n el grau d'actualitat. Avui n'he trobat un que podria haver-lo escrit ahir, però que és de fa sis llargs anys. I és que en essència no ha canviat. Es refereix a un tema que sembla oblidat, com si hagués desaparegut, però que segueix aquí: **El Dèficit Fiscal de Catalunya.**

A Catalunya, als catalans i als espanyols que viuen i tributen aquí, se'ls furta una bona part de la seva tributació. Per dir-ho de forma senzilla: de cada 100 euros que paguem en impostos (IVA, IRPF, Patrimoni, especials, transmissions, etc.) només ens en queden 55 euros, amb els quals el govern català fa el que pot. Els altres 45 se'ls queda l'aparell de l'Estat i els assigna al seu gust. I això passa any rere any, després del fiasco de la Transició, en el que es podria descriure com la major presa de pèl de la història econòmica contemporània.

L'article a què em refereixo es titulava [*Falta coratge*](#). Pel que sembla, segueix faltant. Ni se'l veu, ni se l'espera.

El reproduïxo a continuació. Espero que us ajudi a la vostra gimnàstica mental.

FALTA CORATGE

20/06/2014

El passat 12 de juny, el conseller Mas-Colell va presentar les dades de la "Balança Fiscal de Catalunya amb l'Administració Central", corresponents a l'any 2011. Ho va fer acompanyat de dues persones del seu equip, que van tractar d'exposar temes metodològics i apreciacions tècniques referents a l'informe. Després de la presentació hi va haver el torn de preguntes, en el qual es va posar de manifest la pobra comprensió que els periodistes presents tenien sobre temes econòmics elementals. Mas-Colell i el seu equip van respondre pacientment al monòton discurs de la ignorància. I així va acabar tot.

Una hora més tard, el Canal 33 va dedicar un programa especial "d'urgència", en què la presentadora, acompanyada del responsable d'un programa econòmic setmanal, entrevistaven a un membre de l'equip de Mas-Colell. Si es pretenia aclarir alguna cosa, el resultat va ser confús.

I és que sembla que resulta difícil dir les coses pel seu nom i sempre es treballa amb sucedanis. El contenciós financer entre Catalunya i Espanya (que produeix importants perjudicis als ciutadans catalans) és tan evident que no admet discussió. Una altra cosa és la lectura política interessada que es pugui fer del tema.

Si ens cenyim al camp econòmic-financer, les bases objectives són molt simples:

1. L'únic mètode de càlcul de les balances fiscals que es pot sotmetre a un test de lògica formal és el de "flux monetari". Ingressos contra despeses, en un territori donat.
2. El mètode de "càrrega/benefici" podria tenir sentit en un

país de “circumscripció única”, en el qual una elit governant intel·ligent i justa assignés els recursos adequadament. L'Estat espanyol no compleix els mínims. Està organitzat administrativament per comunitats autònomes (encara que això d'“autònomes” és una altra fal·làcia), i pel que fa al perfil de les elits governants, no cal recordar la fauna d'imputats, processats i “corruptes no enxampats” que hi domina .

3. Cal dir que els dos mètodes són correctes, encara que responen a preguntes diferents, és acceptar ingènuament el concepte de “benefici atribuït”. No cal ser molt llest per comprendre que el mètode de “càrrega/benefici” és de naturalesa subjectiva, ja que un tercer decideix el que teòricament et beneficia. Per exemple, el poder central va decidir que les inversions radials de l'AVE (de Madrid al cel) “beneficiaven” a tots els espanyols. I està provat empíricament que aquesta xarxa no era necessària, que no és viable econòmicament (i que només ho serà amb artificis comptables) i que no té sentit pel que fa a la millora de les comunicacions. El benefici podria haver-se obtingut en els corredors de mercaderies d'ample europeu, en la millora de la llarga distància ferroviària i en el reforç de les xarxes de rodalies. Però aquest benefici no tenia llustre polític i no interessava a les “elits”.

4. En la mateixa línia i ja des d'una òptica purament tècnica, el mètode “càrrega/benefici” distribueix els costos salarials i les despeses de representació dels funcionaris de l'Administració Central a Madrid entre totes les comunitats, ja que el seu treball “beneficia” a tots. Fins i tot suposant que aquests funcionaris siguin necessaris i que la seva productivitat sigui l'estàndard (que és una suposició molt arriscada), el criteri del repartiment és inadequat, ja que aquests centenars de milers de funcionaris generen renda a la capital i no a la resta, ja que és allà on viuen, compren i consumeixen.

5. Per aquesta mateixa raó, les dades de les balances fiscals

de la Comunitat de Madrid estan esbiaixats i no serveixen a efectes comparatius.

6. En qualsevol cas i fetes aquestes apreciacions, el Dèficit Fiscal de Catalunya corresponent a l'any 2011 és del 7,70% sobre el PIB català (segons el "flux monetari") i del 5,70% (segons "càrrega/benefici").

7. Com que l'Estat central no en té prou amb els recursos que obté per la càrrega impositiva i alienació d'actius per cobrir les despeses (Dèficit Públic), ha d'endeutar-se, cosa que produeix un augment del deute públic. Però aquest increment de deute cal amortitzar-la (és a dir, tornar-la al costat dels interessos pactats) i és per això que en el compte d'ingressos apareix una partida amb el títol "ingressos futurs per amortitzar el deute de l'Administració Central", que és la xifra que s'imputarà a Catalunya. Aquest és un procés de normalització validat internacionalment.

8. I quan els funcionaris del "règim" ja no tenen res més a dir per la via de la raó, utilitzen l'últim argument que els queda, assenyalant que si Catalunya fos un estat independent necessitaria un aparell administratiu que es menjaria l'excedent a favor nostre. Però les nostres brillants acadèmiques Núria Bosch i Marta Espasa ja han demostrat amb números –no amb paraules– que aquest aparell es podria finançar àmpliament si la Hisenda pública catalana gestionés els nostres impostos.

9. Repetir constantment que Catalunya ha de ser solidària amb la resta de comunitats és econòmicament una estratègia equivocada i moralment un parany. Quant al primer, convé recordar el concepte d'"incentivació", que en economia vol dir que si tu estimules un comportament de forma repetida (per exemple una subvenció), produeixes una cronificació d'aquest comportament. La solidaritat ha de tenir data de caducitat (excepte en casos ben documentats). Pel que fa al pla moral, la situació resultant és molt hipòcrita i acaba produint un

efecte no desitjat i és que “els pobres de les comunitats riques transfereixen rendes als rics de les comunitats pobres”.

10. El més greu és que el Dèficit Fiscal de Catalunya amb l'Administració central és constant des que es tenen registres estadístics (1986-2011) i que la mitjana anual (flux monetari) és de 9.000 milions d'euros, en una sèrie que té un pendent creixent. Podem comparar aquesta xifra amb les transferències netes de la Unió Europea a Espanya en el període 1986-2006 (100.000 milions), que dóna una mitjana anual de 4.800 milions d'euros. És a dir, 9.000 contra 4.800. I si ens cenyim a la contribució per càpita, les xifres són escandaloses. En aquest període la Unió Europea tenia 285 milions d'habitants i Catalunya una mitjana de 6,5 milions. O sigui que cada català va pagar (i seguirà pagant) una quota fiscal afegida 40 vegades superior a la d'un ciutadà de la U.E. Un autèntic despropòsit.

11. Emparar-se en què l'Estat central està ara ajudant Catalunya a través del Fons de Liquiditat i el Pla de Proveïdors –i que l'un va per l'altre– és fer trampes. Explicades les arrels del Dèficit fiscal, això produeix un forat en els comptes de la Generalitat, que a més li impedeix acudir al mercat de capitals. El problema és de tresoreria. Apareix llavors l'Estat central –que sí que pot endeutar-se a bon preu sota el paraigua del Banc Central Europeu– i els seus diners a la Generalitat a un interès abusiu. Es dóna la paradoxa que primer es queden part de les teves rendes (t'empobreixen) i després et deixen una mica de diners (que era teu i que hauràs de retornar) perquè no t'asfixiïs del tot.

12. Una prova fefaent d'aquest singular procés (que el conseller Trias Fargas ja va visionar el 1985: “Narració d'una asfíxia premeditada”) és que si separem de la partida de fons rebuts de l'Estat central el corresponent a la Seguretat Social, la diferència encara és més acusada. Si tenim en

compte que els ingressos aportats per Catalunya suposen el 19,2% dels ingressos totals de l'Estat i els fons rebuts el 14% dels fons totals, la diferència és de 5,2 punts. Sense Seguretat Social els ingressos que Catalunya transfereix a l'Estat arriben al 19,5% del total de l'Estat, en tant que els fons rebuts representen només el 9,4% (diferència de 10,1 punts). I això per què? Doncs simplement perquè les xifres de la Seguretat Social estan en funció del nombre de pensionistes i de la suma de les seves pensions (no es poden manipular), mentre que la resta és discrecional. És a dir, el govern central reparteix els fons al seu albir. És "l'asfíxia premeditada".

13. I barrejar la balança comercial amb la balança fiscal és de nou un argument sense sentit. Si tens superàvit o dèficit comercial, dependrà dels teus fonaments econòmics. Per això Alemanya té superàvit comercial. I a més el comerç és intercanvi. En un mercat obert, la transacció afavoreix a les dues parts. Ningú compra per amor, sinó per interès, com bé assenyala Adam Smith. Per contra el dèficit fiscal de Catalunya és a causa d'un sobreimpost a canvi de res. Aquí sí que hi ha guanyadors i perdedors.

14. I si traslладem aquesta sobrecàrrega financera a l'economia real, ens trobem amb enormes limitacions en el camp de les infraestructures (ports, línies fèrries, xarxa de carreteres, etc.) que impedeixen que l'empresa catalana (domèstica o multinacional) compti amb el suport de l'Estat en el desenvolupament de les seves activitats. Es diria que l'aparell de l'Estat no té com a prioritats el suport a un territori que suposa el 18,6% del PIB total. L'única interpretació possible és un menyspreu a la lliure competència i un manteniment del poder de les classes dominants, de les seves concessions i privilegis.

15. A tall de reflexió i com envit als nostres acadèmics, seria molt interessant aprofundir sobre en quina situació estaria Catalunya en termes macroeconòmics, si aquest drenatge

permanent de recursos per part de l'Estat central no s'hagués produït. Fins on hauria arribat l'efecte multiplicador? Quins serien els indicadors bàsics?

16. Tot aquest bloc permet definir la política econòmica del govern central (i dels governs precedents des de la mort de dictador) com una política econòmica de tall ideològic, més pròpia d'una monarquia bananera que d'un país amb pretensions de modernitat democràtica. “

La classe política catalana no sucursalista no pot continuar nedant entre dues aigües. Cal assumir responsabilitats i prendre decisions. Compten amb el suport de bona part de la societat civil i, cosa insòlita a Catalunya, de manera transversal. Que no es pugui dir d'ells: Va faltar coratge!